

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

सोमवार, ऑगस्ट ८, २००५/श्रावण १७, शके १९२७

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २००५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३२.—मुंबई मुद्रांक अधिनियम, १९५८, यात आणखी पृष्ठे
सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम ४३७-४४७

दिनांक ५ ऑगस्ट २००५ रोजी माननीय राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील
अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

अ. मा. शिंदेकर,
सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
विधी व न्याय विभाग.

सन २००५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३२.

(मा. राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर "महाराष्ट्र शासन राजपत्रात" दिनांक ८ ऑगस्ट २००५ रोजी
प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

मुंबई मुद्रांक अधिनियम, १९५८, यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते ;

१९५८ चा
मुंबई ६०.
आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, मुंबई मुद्रांक अधिनियम, १९५८,
यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती
अस्तित्वात असल्याबद्दल महाराष्ट्राच्या राज्यपालांची खात्री पटली होती ; आणि म्हणून, दिनांक
२००५ चा
महा.
अध्या. २. ७ मे २००५ रोजी, मुंबई मुद्रांक (सुधारणा) अध्यादेश, २००५ हा प्रख्यापित करण्यात
आला होता ;

(४३७)

भाग चार-८२

[किंमत : रुपये ९.००]

आणि ज्याअर्थी, काही किरकोळ फेरबदलांच्या समावेशासह उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करणे इष्ट आहे ; त्याअर्थी, आता, भारतीय गणराज्याच्या छप्पत्राव्या वर्षी, याद्वारे, पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यात येत आहे :—

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.

१. (१) या अधिनियमास, मुंबई मुद्रांक (सुधारणा) अधिनियम, २००५ असे म्हणावे.

(२) तो, दिनांक ७ मे २००५ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

सन १९५८ चा मुंबई अधिनियम क्रमांक ६० याच्या कलम २ ची सुधारणा.

२. मुंबई मुद्रांक अधिनियम, १९५८ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “ मुख्य अधिनियम ” असा करण्यात आला आहे) याच्या कलम २ मध्ये,— १९५८ चा मुंबई ६०.

(१) खंड (आय) मध्ये, पुढील स्पष्टीकरण जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ स्पष्टीकरण.—“ सही केलेला ” आणि “ सही ” या संज्ञेत, माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० याच्या कलम ११ नुसार इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखाचे आरोपण, याचा देखील समावेश होतो ; ” ; २००० चा २१.

(२) खंड (ल) मध्ये, पुढील स्पष्टीकरण जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ स्पष्टीकरण.—“ दस्तऐवज ” या संज्ञेत, माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० याच्या कलम २, पोट-कलम (१), खंड (न) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे कोणत्याही इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखाचा देखील समावेश होतो ; ”. २००० चा २१.

सन १९५८ चा मुंबई अधिनियम क्रमांक ६० याच्या कलम ४ ची सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ४ मध्ये,—

(१) पोट-कलम (१) मधील,—

(एक) “ कोणतीही ” या मजकुराऐवजी, “ कोणताही विकास करारनामा, ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) “ अभिहस्तांतरण, ” या मजकुरानंतर “ विकास करारनामा, ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(२) समासटिपेमध्ये, “ विक्री ” या मजकुरापूर्वी, “ विकास करारनामा, ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन १९५८ चा मुंबई अधिनियम क्रमांक ६० यात कलम १०ब समाविष्ट करणे. व्यापारी सदस्यांच्या लेख्यामधून रोखे बाजार इत्यादींनी मुद्रांक शुल्क वजा करणे.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १०अ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ १०ब. या अधिनियमामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, वायदा संविदा (विनियमन) अधिनियम, १९५२ याच्या कलम २, खंड (क) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे, रोखे बाजार किंवा एखादा संघ यांच्यामार्फत केलेल्या व्यवहारांच्या बाबतीत, यथास्थिति, रोखे बाजार किंवा संघ, असे व्यवहार पूर्ण करण्याच्या वेळी, देय असलेले मुद्रांक शुल्क, व्यापारी सदस्यांच्या लेख्यामधून वजा करून वसूल करील. अशाप्रकारे वसूल केलेले मुद्रांक शुल्क, मुख्य नियंत्रक महसूल प्राधिकाऱ्याने विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने शासकीय कोषागारात, उप कोषागारात किंवा मुख्य मुद्रांक कार्यालयात हस्तांतरित करण्यात येईल. १९५२ चा ७४.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनार्थ, “ रोखे बाजार ” या संज्ञेचा अर्थ, रोखे संविदा (विनियमन) अधिनियम, १९५६ याच्या कलम (२) च्या खंड (च) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे रोखे बाजार, असा आहे. ”. १९५६ चा ४२.

५. मुख्य अधिनियमाला जोडलेल्या अनुसूची एक मध्ये,—

सन १९५८ चा मुंबई
अधिनियम क्रमांक
६० याच्या अनुसूची
एक ची सुधारणा.

(१) अनुच्छेद १ च्या खंड (१) मधील, उप खंड (अ) आणि (ब) वगळण्यात येतील ;

(२) अनुच्छेद ५ मध्ये,—

(क) खंड (ब) च्या स्तंभ (२) मध्ये, “ रोख्याच्या ” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या आणि “ कमाल मर्यादेच्या अधीनतेने ” या मजकुराने संपणाऱ्या मजकुराऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ रोख्याच्या, यथास्थिति, खरेदीच्या किंवा विक्रीच्या वेळी असलेल्या मूल्याच्या दर १,००,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता पन्नास पैसे.” ;

(ख) खंड (ड) च्या स्तंभ (२) मध्ये, “ संव्यवहाराच्या ” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या आणि “ एक रुपया ” या मजकुराने संपणाऱ्या मजकुराऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ कापसाच्या मूल्याच्या दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता एक रुपया.” ;

(ग) खंड (ई) च्या स्तंभ (२) मधील; उप खंड (अ), (ब) व (क) ऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ चांदी किंवा सोने किंवा यथास्थिति सॉव्हरिन याच्या मूल्याच्या दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता एक रुपया.” ;

(घ) खंड (फ) च्या स्तंभ (२) मध्ये, “ गळीत धान्याच्या ” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या आणि “ एक रुपया ” या मजकुराने संपणाऱ्या मजकुराऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ गळीत धान्याच्या मूल्याच्या दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता एक रुपया.” ;

(ड) खंड (ग) च्या स्तंभ (२) मधील, “ कोणत्याही प्रकारचे सूत ” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या आणि “ एक रुपया ” या मजकुराने संपणाऱ्या मजकुराऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ कोणत्याही प्रकारचे सूत, खनिजेतर तेले किंवा यथास्थिति, कोणत्याही प्रकारचे मसाले यांच्या मूल्याच्या दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता एक रुपया.” ;

(च) खंड (ग-अ) यास, त्या खंडाचा उप खंड (एक) असा नवीन क्रमांक देण्यात येईल आणि अशा नव्याने क्रमांक दिलेल्या उप खंड (एक) नंतर, पुढील उप खंड जादा दाखल करण्यात येईल :—

“(दोन) एखाद्या व्यक्तीने विक्रसककडून युनिटाच्या बाजारमूल्यावर, अनुच्छेद २५ केलेल्या कोणत्याही योजनेतील किंवा च्या खंड (अ), (ब), (क) किंवा यथास्थिति

प्रकल्पातील एका किंवा त्याहून अधिक युनिटांच्या खरेदीसंबंधात असेल तर :

(ड) अन्वये अभिहस्तांतरणावर आकारणीयोग्य असलेल्या शुल्काइतके शुल्क.”;

परंतु, या उप खंडाखालील करारान्वये, त्या व्यक्तीने त्यानंतरच्या खरेदीदाराकडे केलेल्या संपत्तीच्या अभिहस्तांतरणावर, असे हस्तांतरण किंवा अभिहस्तांकन, कराराच्या दिनांकापासून तीन वर्षांच्या कालावधीमध्ये केलेले असेल तर, शंभर रुपये इतकी शिल्लक ठेवल्यानंतर, या उप खंडान्वये प्रत्येक युनिटासाठी आकारणीयोग्य असलेले शुल्क, अनुच्छेद २५ (अभिहस्तांतरण) अन्वये आकारणीयोग्य असलेल्या शुल्कामध्ये समायोजित करण्यात येईल. समायोजनानंतर कोणतेही शुल्क देण्याची आवश्यकता नसेल तर, अभिहस्तांतरणासाठीचे किमान शुल्क शंभर रुपये इतके असेल.

स्पष्टीकरण.— या उप खंडाच्या प्रयोजनासाठी, युनिट यामध्ये, सदनिका, वेश्म, गाळा, वेश्मिका किंवा सक्षम प्राधिकाऱ्याने इमारतीच्या आराखड्यात मान्य केल्याप्रमाणे, कोणत्याही नावाने संबोधले जाणारे इतर कोणतेही युनिट, यांचा समावेश असेल.

(छ) खंड (ह) ऐवजी, पुढील खंड दाखल करण्यात येईल :—

“(ह) (अ) जर,—

(एक) कोणतेही उत्पादन किंवा कार्यक्रम किंवा सोहळा यांच्यापासून नफा मिळवण्याच्या किंवा व्यवसाय करण्याच्या हेतूने त्यांना चालना देण्यासाठी, प्रसार माध्यमावर केलेली कोणतीही जाहिरात, या संबंधात असेल तर.

किमान १०० रुपयांचा व कमाल १०,००,००० रुपयांच्या अधीनतेने, करारात संमत केलेल्या रकमेच्या दर १,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता दोन रुपये पन्नास पैसे.

(दोन) एखादा सोहळा किंवा एखादा चित्रपट याचे दृक् प्रसारण, प्रसारण किंवा प्रदर्शन यांचा संपूर्ण हक्क प्रदान करणे, या संबंधात असेल तर.

किमान १०० रुपयांचा व कमाल १०,००,००० रुपयांच्या अधीनतेने, करारात संमत केलेल्या रकमेच्या दर १,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता दोन रुपये पन्नास पैसे.

(तीन) कराराचे मूल्य १,००,००० रुपयांहून अधिक असेल अशा, कोणत्याही व्यक्तीने किंवा व्यक्तींच्या गटाने सादर करावयाच्या विशिष्ट कार्यक्रमाच्या संबंधात असेल तर.

कमाल १०,००,००० रुपयांच्या अधीनतेने करारात संमत केलेल्या रकमेच्या दर १,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता दोन रुपये पन्नास पैसे.

- (चार) कोणतेही आबंधन, हक्क किंवा हितसंबंध यांच्या निर्मितीच्या संबंधातील असेल आणि आर्थिक मूल्य असणारे परंतु अन्य कोणत्याही अनुच्छेदाखाली समाविष्ट केलेले नसेल तर.
- १९५७ चा ४४. (पाच) कॉपीराईट अधिनियम, १९५७ अन्वये कॉपीराईटच्या अभिहस्तांकनाच्या संबंधात असेल तर.
- (ब) अन्यथा तरतूद केलेली नसल्यास.
- किमान १०० रुपयांच्या व कमाल १०,००,००० रुपयांच्या अधिनतेने करारात संमत केलेल्या रकमेच्या दर १,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता दोन रुपये पन्नास पैसे.
- किमान १०० रुपयांच्या व कमाल १०,००,००० रुपयांच्या अधिनतेने अशा अभिहस्तांकनासाठी स्वाक्षरित केलेल्या मूल्याच्या करारात संमत केलेल्या रकमेच्या दर १,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता दोन रुपये पन्नास पैसे.
- शंभर रुपये. ”;

स्पष्टीकरण.—अनुच्छेद ५१ अ अन्वये यथोचित शुल्क भरले असेल तर, या अनुच्छेदाच्या उप-खंड (ब) व (क) खाली समाविष्ट केलेले करार किंवा त्याचा अभिलेख यांवर कोणतेही शुल्क आकारण्यात येणार नाही.

(३) अनुच्छेद ६ मध्ये,—

(क) खंड (१) मधील, स्तंभ (२) मध्ये,—

(एक) “ पाचशे ” या मजकुराऐवजी, “ एक हजार ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) “ पाच लाख रुपयांच्या ” या मजकुराऐवजी, “ दहा लाख रुपयांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) खंड (२) मधील, स्तंभ (२) मध्ये,—

(एक) “ पाचशे ” या मजकुराऐवजी, “ एक हजार ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) “ पाच लाख रुपये ” या मजकुराऐवजी, “ दहा लाख रुपये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(४) अनुच्छेद ११ मध्ये, स्तंभ (१) मधील, अभिहस्तांकनाशी संबंधित असलेल्या खंडामध्ये, “ यथास्थिति ” या मजकुरानंतर, “ विकास करार (अनुच्छेद ५ (ग-अ)) ”, हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल ;

(५) अनुच्छेद २५ मधील, स्तंभ (१) मध्ये,—

(एक) स्पष्टीकरण दोन मधील परिच्छेद (एक) मध्ये, “ ‘युनिट’ यात ” या मजकुरानंतर पुढील मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ इमारत नकाशामध्ये सक्षम प्राधिकार्याने मान्यता दिल्याप्रमाणे ” ;

(दोन) विद्यमान स्पष्टीकरण तीन यास त्याचा परिच्छेद (एक) असा नवीन क्रमांक देण्यात येईल आणि अशा प्रकारे नव्याने क्रमांक देण्यात आलेल्या परिच्छेद (एक) नंतर, पुढील परिच्छेद जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ (दोन) खंड (डअ) च्या प्रयोजनांकरिता, विनिमय किंवा अन्य मार्गाने देण्यात आलेले किंवा वाटप करण्यात आलेले एकूण समभाग याचा अर्थ, नियत दिनांकास विनिमय गुणोत्तर तक्त्यानुसार गणना करण्यात आलेल्या, हस्तांतरक कंपनीच्या समभागांची एकूण संख्या, असा आहे. ” ;

(६) अनुच्छेद २७ च्या स्तंभ (२) मधील, “ वीस रुपयांच्या ” या मजकुराऐवजी, “ शंभर रुपयांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(७) अनुच्छेद २९ मधील, स्तंभ (१) मध्ये, पुढील स्पष्टीकरण जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ स्पष्टीकरण.— या अनुच्छेदाच्या प्रयोजनार्थ, “ गोदी किंवा बंदर ” यामध्ये “ विमानतळ ” आणि “ कार्गो हब ” यांचा समावेश होईल. ”;

(८) अनुच्छेद ३१ मधील, स्तंभ (१) मध्ये, “ मुंबई विवाह नोंदणी अधिनियम, १९५३ ” या मजकुराऐवजी, “ महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी अधिनियम, १९९८ ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

१९५४ चा
मुंबई ५.
१९९९ चा
महा. २०.

(९) अनुच्छेद ३२ मधील, स्तंभ (१) मध्ये, पुढील स्पष्टीकरण जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ स्पष्टीकरण.— या अनुच्छेदाच्या प्रयोजनार्थ, यात यापूर्वी काहीही अंतर्भूत असले तरी, विनियम केलेल्या कोणत्याही एका मालमत्तेवर असलेले कमाल शुल्क आकारणीयोग्य असेल. ” ;

(१०) अनुच्छेद ३३ मध्ये, खंड (ब) मधील, उप-खंड (दोन) च्या स्तंभ (२) मध्ये,—

(एक) “ पाचशे ” या मजकुराऐवजी “ एक हजार ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) “ पाच लाख रुपयांच्या ” या मजकुराऐवजी “ दहा लाख रुपयांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(११) अनुच्छेद ३६ ऐवजी, पुढील अनुच्छेद दाखल करण्यात येईल :—

“ ३६. भाडेपट्टा.—पोट-पट्टा किंवा पोट-भाडेपट्टा व भाड्याने किंवा पोट-भाड्याने देण्या-संबंधीचा कोणताही करारनामा किंवा भाडेपट्ट्याचे कोणतेही नवीकरण यांसह—

(एक) असा भाडेपट्टा पाच वर्षांहून कमी कालावधीकरिता असल्याचे अभिप्रेत असेल त्याबाबतीत ;

मालमत्तेच्या बाजार मूल्याच्या १० टक्के रकमेवर अनुच्छेद २५ च्या, यथास्थिति, खंड (अ), (ब), (क) किंवा (ड) खालील अभिहस्तांतरणपत्राच्या बाबतीत आकारणीयोग्य असते, तितके शुल्क.

(दोन) संभाव्य किंवा अन्य प्रकारच्या नवीकरण करण्याच्या खंडासह, भाडेपट्टा पाच वर्षांहून अधिक पण दहा वर्षांहून अधिक नाही इतक्या कालावधीकरिता असल्याचे अभिप्रेत असेल त्याबाबतीत ;

मालमत्तेच्या बाजार मूल्याच्या २५ टक्के रकमेवर अनुच्छेद २५ च्या, यथास्थिति, खंड (अ), (ब), (क) किंवा (ड) खाली अभिहस्तांतरणपत्राच्या बाबतीत आकारणीयोग्य असते, तितके शुल्क.

- (तीन) संभाव्य किंवा अन्य प्रकारच्या नवीकरण करण्याच्या खंडासह, भाडेपट्टा दहा वर्षांहून अधिक पण एकोणतीस वर्षांहून अधिक नाही इतक्या कालावधीकरिता असल्याचे अभिप्रेत असेल त्याबाबतीत ;
- (चार) संभाव्य किंवा अन्य प्रकारच्या नवीकरण करण्याच्या खंडासह, भाडेपट्टा एकोणतीस वर्षांहून अधिक कालावधीकरिता अथवा शाश्वत काळाकरिता असल्याचे अभिप्रेत असेल किंवा भाडेपट्टा कोणत्याही निश्चित कालावधीकरिता असल्याचे अभिप्रेत नसेल किंवा भाडेपट्टा एकोणतीस वर्षांहून अधिक कालावधीकरिता असल्याचे अभिप्रेत असेल त्याबाबतीत.

मालमत्तेच्या बाजार मूल्याच्या ५० टक्के रकमेवर, अनुच्छेद २५ च्या, यथास्थिति, खंड (अ), (ब), (क) किंवा (ड) खाली अभिहस्तांतरणपत्राच्या बाबतीत आकारणीयोग्य असते, तितके शुल्क.

मालमत्तेच्या बाजार मूल्याच्या ९० टक्के रकमेवर, अनुच्छेद २५ च्या, यथास्थिति, खंड (अ), (ब), (क) किंवा (ड) खाली अभिहस्तांतरणपत्राच्या बाबतीत आकारणीयोग्य असते, तितके शुल्क.” ;

स्पष्टीकरण एक.—हता (Premium) किंवा आगाऊ दिलेली किंवा आगाऊ द्यावयाची रक्कम किंवा प्रतिभूती ठेव कोणत्याही नावाने असलेली या स्वरूपातील कोणताही मोबदला, हा बाजार मूल्याच्या प्रयोजनार्थ, मान्य केलेला मोबदला आहे, असे समजले जाईल.

स्पष्टीकरण दोन.—नवीकरणाचा कालावधी विनिर्देशपूर्वक नमूद केला असेल तर, त्यास, विद्यमान भाडेपट्ट्याचा भाग असल्याचे समजण्यात येईल.

स्पष्टीकरण तीन.—या अनुच्छेदाच्या प्रयोजनासाठी, कलम २(न) (तीन) (पथकर करारनामे) आणि अनुच्छेद ५(ग-ई) (भाडे-खरेदी करारनामा) या अंतर्गत येणाऱ्या विलेखांसाठी, बाजार मूल्य हे एकूण कंत्राट मूल्य असेल आणि त्यावर अनुच्छेद २५ च्या खंड (अ) अनुसार असल्याप्रमाणेच शुल्क आकारणीयोग्य असेल.

(१२) अनुच्छेद ३६अ मध्ये,—

(क) खंड (अ) मध्ये,—

(एक) स्तंभ (१) मध्ये, “ तेहतीस महिन्यांपेक्षा ” या मजकुराऐवजी “ साठ महिन्यांपेक्षा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) स्तंभ (१) व (२) मध्ये, “ अकरा महिन्यांच्या ” हा मजकूर ज्या ज्या ठिकाणी येईल त्या त्या ठिकाणी त्याऐवजी “ बारा महिन्यांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(तीन) उप-खंड (एक) मध्ये,—

(क) नोंद (अ) पूर्वी पुढील परिच्छेद जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ (१) निवासी जागेशी संबंधित असेल तर,— ” ;

(ख) नोंद (क) मध्ये, “ पाच लाख रुपयांपेक्षा अधिक असेल ” या मजकुरानंतर
“ परंतु दहा लाख रुपयांपेक्षा अधिक नसेल ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(ग) नोंद (क) नंतर, पुढील नोंद समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (ड) बारा महिन्यांच्या एकाच अवधीसाठी प्रत्येक बारा महिन्यांच्या अवधीसाठी किंवा वार्षिक भाड्याची सरासरी रक्कम अधिक त्याच्या भागासाठी पाच हजार रुपये ; ” ;
प्रतिभूती ठेवीची रक्कम किंवा आगाऊ दिलेली किंवा द्यावयाची रक्कम ही, दहा लाखांहून अधिक असेल त्याबाबतीत.

(घ) अशाप्रकारे समाविष्ट करण्यात आलेल्या नोंद ‘(ड)’ नंतर, पुढील परिच्छेद समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (२) अनिवासी जागेशी संबंधित असेल यथास्थिति वरील नोंद (अ), (ब), (क) किंवा तर. (ड) अन्वये निवासी जागांसाठी आकारणीयोग्य असलेल्या शुल्काच्या रकमेची दुप्पट रक्कम ; ” ;

(चार) उप खंड (दोन) मध्ये,—

(क) नोंद (अ) पूर्वी, पुढील परिच्छेद समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (१) निवासी जागेशी संबंधित असेल तर,— ” ;

(ख) नोंद (क) नंतर, पुढील परिच्छेद समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (२) अनिवासी जागेशी संबंधित असेल यथास्थिति, वरील नोंद (अ), (ब) किंवा तर. (क) अन्वये निवासी जागांसाठी आकारणीयोग्य असलेल्या शुल्काच्या रकमेची दुप्पट रक्कम. ” ;

(पाच) उप खंड (तीन) मध्ये,—

(क) नोंद (अ) पूर्वी, पुढील परिच्छेद समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (१) निवासी जागेशी संबंधित असेल तर,— ” ;

(ख) नोंद (क) नंतर, पुढील नवीन परिच्छेद समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (२) अनिवासी जागेशी संबंधित असेल यथास्थिति, वरील नोंद (अ), (ब) किंवा तर. (क) अन्वये निवासी जागांसाठी आकारणीयोग्य असलेल्या शुल्काच्या रकमेची दुप्पट रक्कम. ” ;

(ख) खंड (ब) ऐवजी, पुढील खंड दाखल करण्यात येईल :—

“ (ब) असा संमति-नि-परवानगी करार अनुच्छेद ३६ च्या खंड (दोन), (तीन) किंवा नवीकरण करण्याच्या खंडासह किंवा त्या- (चार) अन्वये भाडेपट्ट्यावर आकारणी-शिवाय, साठ महिन्यांपेक्षा अधिक कालावधी- योग्य असेल तेवढेच शुल्क ; ” ;
साठी केल्याचे अभिप्रेत असेल अशा प्रकरणात.

(१३) अनुच्छेद ४०च्या, खंड (ब) मधील, स्तंभ (२) मध्ये,—

(एक) “ पाचशे रुपयांकरिता ” या मजकुराऐवजी, “ एक हजार रुपयांकरिता ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) “ पाच लाख रुपयांच्या ” या मजकुराऐवजी, “ दहा लाख रुपयांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(१४) अनुच्छेद ४३ मध्ये,—

(क) खंड (अ) मध्ये, स्तंभ (२) मधील, “ ४,५०० किलोग्रॅमच्या प्रत्येक संव्यवहार-युनिटाकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता. ” या मजकुराऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ कापसाच्या मूल्याच्या १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता. ” ;

(ख) खंड (ब) मध्ये, स्तंभ (२) मधील, उप खंड (अ), (ब) व (क) ऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ चांदी किंवा सोने किंवा यथास्थिति, सॉव्हरिनच्या मूल्याच्या, प्रत्येक १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता एक रुपया. ” ;

(ग) खंड (क) मध्ये, स्तंभ (२) मधील “ गळित धान्यांच्या दर १०,००० किलोग्रॅमकरिता ” या मजकुराऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ गळित धान्यांच्या मूल्याच्या १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता. ” ;

(घ) खंड (ड) मध्ये, स्तंभ (२) मधील, “ राज्य शासन ” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या आणि “ मसाले ” या मजकुराने संपणाऱ्या मजकुराऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ कोणत्याही प्रकारचे सूत, खनिजेतर तेले किंवा यथास्थिति, कोणत्याही प्रकारचे मसाले. ” ;

(ड) खंड (ई) मध्ये, स्तंभ (२) मधील, “ दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता ” या मजकुराऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ मालाच्या मूल्याच्या दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता. ” ;

(च) खंड (ग) मध्ये, स्तंभ (२) मधील, “ त्या रोख्याच्या ” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या व “ अधीनतेने ” या मजकुराने संपणाऱ्या मजकुराऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“ रोख्याच्या मूल्याच्या दर १,००,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता पन्नास पैसे. ” ;

(छ) स्तंभ (१) मध्ये, पुढील स्पष्टीकरण शेवटी जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ स्पष्टीकरण.— दलालाने किंवा अभिकर्त्याने आपल्या प्रकृत्यांकरिता केलेल्या रोख्यांच्या खरेदी किंवा विक्रीबाबत अथवा वायदा संविदेबाबत—ज्यावर अनुच्छेद ५१अ अन्वये, योग्य शुल्क भरलेले असेल—त्या प्रकृत्यांला कळविण्यासाठी पाठवलेल्या टिप्पणीवर किंवा ज्ञापनावर कोणतेही शुल्क आकारणीयोग्य असणार नाही. ” ;

(१५) अनुच्छेद ५१ नंतर, पुढील अनुच्छेद समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ ५१अ. कलम १०ब मध्ये उल्लेख केलेल्या
रोखे बाजार किंवा संघ यांच्या-
मार्फत व्यापारी सदस्याने केलेल्या
संव्यवहाराचा अभिलेख (इलेक्ट्रॉनिक
किंवा अन्यथा).

(अ) सरकारी रोख्यांच्या विक्री आणि
खरेदीच्या संबंधात असेल तर-

रोख्याच्या मूल्याच्या दर एक कोटी
रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता
पन्नास रुपये.

(ब) वरील बाब (अ) खालील मोडेल

असतील अशा रोख्यांव्यतिरिक्त,—
रोख्यांच्या खरेदी किंवा विक्रीच्या
संबंधात असेल तर,—

(एक) बटवडा झाला असेल त्या बाबतीत.	दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता एक रुपया.
(दोन) बटवडा झाला नसेल त्या बाबतीत.	दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता वीस पैसे.
(क) वायद्याचे सौदे व विकल्पाधिकाऱांच्या व्यापाराच्या संबंधात असेल तर.	दर १०,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता वीस पैसे.
(ड) एखाद्या संघामार्फत किंवा अन्यथा व्यापार करण्यात आलेल्या वस्तूंच्या वायदा संविदांच्या संबंधात असेल तर	दर १,००,००० रुपयांकरिता किंवा त्याच्या भागाकरिता एक रुपया. ” ;

स्पष्टीकरण .— खंड (ब) च्या प्रयोजनासाठी, “ रोखे ” याचा अर्थ, रोखे संविदा (विनियमन) अधिनियम, १९५६ याच्या कलम २ च्या खंड (ज) मध्ये व्याख्या केलेले रोखे, असा आहे.

१९५६ चा
४२.

(१६) अनुच्छेद ५२ ऐवजी, पुढील अनुच्छेद दाखल करण्यात येईल :—

“ ५२. परिमोचनपत्र.—म्हणजे, ज्या संलेखाद्वारे मालमत्तेच्या विषयवस्तूच्या बाजार- (ज्याकरिता, कलम २४ मध्ये तरतूद केली आहे असे संलेख नव्हे) एखादी व्यक्ती इतर व्यक्तीविरुद्ध किंवा विनिर्दिष्ट मालमत्तेवरील हक्कमागणी सोडून देते असा कोणताही संलेख. मूल्यावर प्रत्येक पाचशे रुपयांकरिता किंवा त्यांच्या भागाकरिता पाच रुपये : परंतु कलम ३२अ च्या तरतुदी, योग्य त्या फेरफारांसह, त्या कलमाखालील संलेखास त्या ज्याप्रमाणे लागू होतात त्याप्रमाणे अशा परिमोचनपत्रास किंवा तशा स्वरूपाच्या व्यवस्थेस लागू होतील. ”;

(१७) अनुच्छेद ५९ मधील, स्तंभ (२) मधील, “ दहा हजार रुपयांच्या कमाल मर्यादेच्या अधीनतेने ” हा मजकूर वगळण्यात येईल.

२००५ चा
महा.
अध्या. २.

६. (१) मुंबई मुद्रांक (सुधारणा) अध्यादेश, २००५ हा याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे.
- (२) असे निरसन झाले असले तरीही, उक्त अध्यादेशा अन्वये करण्यात आलेली कोणतीही गोष्ट किंवा कोणतीही कारवाई ही, या अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तत्सम तरतुदी अन्वये करण्यात आलेली कोणतीही गोष्ट किंवा कारवाई असल्याचे मानण्यात येईल.

सन २००५ चा
महाराष्ट्र अध्यादेश
क्रमांक २ याचे
निरसन व व्यावृत्ती.